

Katarzyna Meyza

Błonie-Miasto, Rynek, nr ew. 31, obr.
16, gm. loco, woj. warszawskie, AZP
57-62/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 290-291

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mi, piwniczkę wysuniętą poza zasadniczą partię budynku oraz trzeci, południowo-wschodni narożnik. Budowla, w zasadniczej części wzniesiona na planie prostokąta o wymiarach 8,40 x 12 m, była niepodpiwniczona, z wyjątkiem niewielkiej piwniczki o wymiarach 2,10 x 3,30 m, wysuniętej od strony północnej poza zarys korpusu. Poziom użytkowy piwnicy stanowił bruk posadowiony na głębokości 310 cm. Piwnica była zaopatrzona w schody od strony rynku oraz otwór komunikacyjny, łączący piwnicę z pozostałą częścią budowli. Stopy fundamentów zasadniczej, niepodpiwniczonej partii budowli zalegały na głębokości 110–120 cm. Mury w partii fundamentowej i podpiwniczonej zbudowane były z łamanego kamienia w układzie warstwowym, w technice ścisłego wkopu. W części niepodpiwniczonej spoiwo stanowiła glina calcowa, w części podpiwniczonej – zaprawa wapienna z piaskiem. Górną partię budowli, jak wskazują na to zachowane relikty, stanowiła konstrukcja ceglana, a w przypadku piwniczki – prawdopodobnie drewniana. Układ nawarstwień w pobliżu budowli wykazuje ślady powtarzających się zabiegów niwelacyjnych. Zachowane poziomy użytkowe rynku, w postaci kolejnych warstw bruku, można datować na XVI do XIX w. W najbliższym sąsiedztwie północno-wschodniego narożnika budowli odkryto fragment wodociągu miejskiego z zachowanymi rurami drewnianymi z XVII–XVIII w. Stratygrafia, pozyskane materiały oraz przesłanki ikonograficzne i źródła pisane wskazują, że budynek, najprawdopodobniej wagi miejskiej, powstał w XVII lub na początku XVIII w. i rozebrany został w początkach XIX w. Wydobyte materiały to fragmenty ceramiki, naczyń szklanych i kamionkowych oraz kafli. Datować go można na okres od XIV do XX w.

Materiały przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej, dokumentacja w PSOZ w Bielsku-Białej. Badania będą kontynuowane.

Bielsko-Biała, st. 32,
rejon kościoła św. Mikołaja

patrz: późne średniowiecze

Bierzwnik, st. 25 i 26,
gm. loco, woj. gorzowskie

patrz: późne średniowiecze

Bledzew, st. 45,
gm. loco, woj. gorzowskie

patrz: późne średniowiecze

BŁONIE-Miasto,
Rynek, nr ew. 31, obr. 16,
gm. loco,
woj. warszawskie,
AZP 57-62/-

- miasto średniowieczne (2 poł. XV w.)
- miasto nowożytne (XVIII–XX w.)

Nadzory i badania wykopaliskowe wyprzedzające prace budowlane, przeprowadzone w dniach od 17 do 23 czerwca przez mgr Katarzynę Meyzę na wniosek PSOZ i inwestora prywatnego – Małgorzaty i Andrzeja Małeckich. Przebadano obszar o wymiarach 20,75 m wzdłuż pierzei Rynku, w linii zachód-wschód, i 10,8 m wzdłuż ul. T. Kościuszki, w linii północ-południe – łącznie powierzchnię 224,1 m².

Działka, nr ew. 31 obr. 16 użytkowana była jako ogród z nasadzeniami drzew owocowych i ozdobnych oraz krzewów. Wcześniej, co widać na fotografiach z lat 30., były tu dwa parterowe, drewniane budynki – jeden wzdłuż pierzei Rynku, drugi wzdłuż dzisiejszej ul. T. Kościuszki, szczytem do Rynku. W trakcie robót ziemnych zaobserwowano i zadokumentowano następujące jednostki stratygraficzne:

Warstwa I – humus ogrodowy, czarna, próchnicza ziemia, przerośnięta korzeniami drzew i krzewów, która zalegała na całej powierzchni działki do głębokości minimalnej 60 cm i maksymalnej 120 cm od powierzchni. Strop warstwy dochodził do górnej krawędzi podmurówki ogrodzenia, znajdującego się 10–14 cm powyżej poziomu aktualnie użytkowanego chodnika (92, 14 m n.p.m.). Wystąpiły w niej liczne fragmenty naczyń ceramicznych, zróżnicowanych pod względem chronologii. Wydzielono prawie kompletną butlę kamionkową do wody selterskiej, sprowadzonej w 2 połowie XVIII w. z Hesji-Nassau (BŁ-R/96/1d). Znalaziono również charakterystyczny dla XVII w. fragment butelki szklanej (BŁ-R/96/1c). Wcześniejsze chronologiczne były fragmenty kafla płytowego z zieloną polewą, o charakterystycznym ornamentem datowanym na 2 połowę XVI w. (BŁ-R/96/1b) oraz niekompletna fajka-lulka z białej glinki, o nietypowym kształcie, pochodząca najprawdopodobniej z 2 połowy XVII w. (BŁ-R/96/1a). Pozostały materiał ceramiczny był silnie rozdrobniony, toteż nie wydzielono

wystarczająco charakterystycznych fragmentów, jednak jako cechę charakterystyczną należy wymienić występowanie ceramiki siwej toczonej i obtaczanej oraz ceramiki polewanej, a wśród niej cienkościennych naczyń z białej ilżeckiej glinki. Znalezione również niewielki fragment naczynia z gliny o grubej domieszce, najprawdopodobniej lepionego, a nie toczonego. Wydaje się, że warstwa I mogła powstać w wyniku nawiezienia czarnej, próchniczej ziemi z innej części miasta.

Warstwa II – ciemnoszara piaszczysta ziemia, występująca pierwotnie na całej powierzchni badanego terenu, przzerwana przez wkopy A, B i warstwę rozburzeniową budynku z piwnicą w części północno-wschodniej działki. Zarejestrowana obecnie miąższość warstwy wynosi 40–50 cm, a zaleganie 60–110 cm od powierzchni. W stropie wystąpiły drobne, poziome warstewki żółtego piasku, co może świadczyć o niwelacjach terenu. Znalezione w niej niezbyt liczne fragmenty ceramiki siwej toczonej i polewanej z białej ilżeckiej glinki. Nie wydzielono wystarczająco charakterystycznych fragmentów.

Warstwa III – gruz i szara ziemia z piaskiem, wydzielona jako warstwa rozburzeniowa w części północno-wschodniej działki. Zalegała 60–120 cm od powierzchni nad pozostałościami piwnicy ceglanej. Materiał w niej znaleziony to ceramika, szkło i porcelana. Można go datować na XIX–XX w.

Warstwa IV – ciemnoszara, zbita ziemia, zalegająca na calcu wewnątrz piwnicy odsłoniętej w części północno-wschodniej działki. Występowanie tej warstwy zarejestrowano na głębokości 200–205 cm od powierzchni. Najprawdopodobniej funkcjonowała jako podłoga w piwnicy (7 cm miąższości). Piwnica należała najpewniej do budynku drewnianego, ustawionego ścianą szczytową do pierzei Rynku. Znajdowała się w jego części północnej i była płytka – stopa fundamentowa wystąpiła na głębokości 220 cm od powierzchni. Wśród bardzo licznych, dobrze zachowanych butelek XX-wiecznych oraz ceramiki znaleziono fragmenty naczynia toczonego – siwaka o grubej domieszce, zdobionego (BŁ-R/96/6a), datowanego na XV/XVI wiek. Pomiędzy warstwą II a calcem, wszędzie tam, gdzie warstwa II, wystąpiła warstwa jasnoszarej ziemi, w której nie zarejestrowano materiału zabytkowego.

W odległości 1,1 m od ściany budynku będącego zachodnią granicą działki odsłonięto wkop A szerokości 3 m i miąższości 1 m. Przebiegał on na całej szerokości działki po linii północ-południe. Wypełniony był szarą ziemią z piaskiem i drobinami gruzu i nie wykazywał żadnych wewnętrznych przewarstwień. Wystąpiły w nim duże glazy narzutowe o średnicy około 100 cm. Nie zarejestrowano materiału zabytkowego. Drugi wkop – B – odkryto w odległości 7 m od ściany budynku. Miał on szerokość 4 m, miąższość do 130 cm i przebiegał również po linii północ-południe. W jego stropie odsłonięto działającą aktualnie rurę wodociagową, a w spągu rurę kanalizacyjną, także używaną. W warstwach tego wkopu, ułożonych nieckowato i przewarstwionych piaskiem, znaleziono bogaty materiał ceramiczny, głównie z XV–XVII wieku. Wydzielono 2 charakterystyczne fragmenty naczyń: pucharka (ceramika siwa) silnie wypalonego, zdobionego fasetowaniem (BŁ-R/96/3a), znalezionego we wschodniej części wkopu, który datować można na 2 połowę XV w., i talerza zdobionego marmoryzowaniem (BŁ-R/96/2a), datowanego na 2 połowę XVIII wieku.

BOREK, st. 9,
gm. Rzeszawa,
woj. tarnowskie,
AZP 103–62/38

- ślad osadnictwa nowożytnego

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone 7 października przez mgr. Marka Cwetscha (Krakowskie Zespól do Badań Autostrad). Finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad w Warszawie. Założono 3 wykopy o łącznej powierzchni 0,3 ara. Obszar i wybór miejsca ich wytyczenia nie był ograniczony.

Określono grubość nadkładu (warstwy ornej), która wynosi 25–30 cm – jest to brunatna, spiaszczona glina. Calc stanowi rudawy piasek, a w wykopie położonym niżej ciemno-brunatny żwir. W wykopach nie stwierdzono materiału archeologicznego poza kilkoma fragmentami ceramiki nowożytnej. Wobec powyższych ustaleń należy podać w wątpliwość istnienie stanowiska Borek 9.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Tarnowie. Badania będą kontynuowane.